

ТОВ ВИДАВНИЦТВО «РАНОК»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Видавництво «Ранок»

«11» березня 2026 р.

Віктор Володимирович КРУТЛОВ

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації вчителів громадянської освіти

закладів загальної середньої освіти

**ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ
ПРОСТОРІ 7–9 КЛАСІВ: ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНІ МОДЕЛІ**

Харків – 2026

Розробники:

Олег Охредько, співавтор модельних програм, підручників та посібників з історії та громадянської освіти, учитель-методист, експерт і аналітик Центру громадянської просвіти «Альменда»;

Лариса Коломеєць, учителька історії та громадянської освіти Бердянської гімназії № 5 «Перлина» Бердянської міської ради Запорізької області, учитель-методист, тренерка з прав людини та медіаграмотності, співавторка підручників посібників з історії та громадянської освіти.

Віталій Гладун, учитель історії, права та громадянської освіти Миколаївської гімназії № 36, старший викладач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів МОШПО, тренер з освітніх проєктів.

Шиманчик Яна, учителька історії, правознавства та громадянської освіти відокремленого структурного підрозділу «Науковий ліцей міжнародних відносин II-III ступенів» Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро); учителька вищої кваліфікаційної категорії, учителька-методистка.

Наталя Орел, методистка історії, правознавства та громадянської освіти видавництва «Ранок».

Напрямок підвищення кваліфікації: сучасні підходи до навчання в Новій українській школі на рівні базової середньої освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН № 904 від 12.10.2022)

https://rada.info/upload/users_files/44950214/201728af13d92460d8ed85c99c33c4c2.pdf

Термін дії програми: з 2026 до 2031 року.

Рецензенти:

Майорський Вячеслав, кандидат педагогічних наук, переможець всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2022», заступник директора з навчально – виховної роботи, учитель правознавства Чорноморського економіко-правового ліцею № 1 Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області;

Марина Мегельбей, вчителька історії та громадянської освіти Великоновосілківського ЗЗСО I-III ступенів 2 Великоновосілківської селищної ради Донецької області, вчителька - методистка, "Заслужений вчитель України" (2025 р.).

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми.

Сучасний етап розвитку освіти характеризується активною цифровізацією суспільства, швидким оновленням технологій та розширенням можливостей використання цифрових інструментів у професійній діяльності педагогічних працівників та працівниць. У цих умовах особливої ваги набуває підготовка вчителів та вчительок громадянської освіти до організації освітнього процесу відповідно до вимог Нової української школи, що передбачає реалізацію компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів до навчання.

Викладання предметів громадянської та історичної освітньої галузі (зокрема курсу «Громадянська освіта») у 7–9 класах базової середньої освіти потребує від педагога та педагогині здатності створювати освітнє середовище, у якому учні та учениці розвивають громадянську ідентичність, правосвідомість, критичне сприйняття інформації та навички активної участі в житті демократичного суспільства. Це зумовлює необхідність використання сучасних педагогічних технологій, організації проблемно-орієнтованого, проектного та кооперативного навчання, а також застосування цифрових інструментів і ресурсів (зокрема платформ для е-демократії, симуляційних ігор, цифрових інструментів для медіаграмотності та онлайн-сервісів для соціальних проєктів) для підтримки очної, дистанційної та змішаної форм навчання.

Програма підвищення кваліфікації вчителів та вчительок «Громадянська освіта у 7–9 класах: реалізація концепції НУШ» (далі — програма) спрямована на оновлення та поглиблення професійних знань і вмінь учителів громадянської освіти щодо застосування сучасних підходів до навчання, проектування компетентісно орієнтованих завдань, організації соціально значущої діяльності учнівства та створення рефлексивного освітнього середовища. Її реалізація сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогічних працівників і вдосконаленню практики викладання громадянської освіти в умовах реформування загальної середньої освіти.

Актуальність програми також визначається потребою реалізації положень нормативно-правових документів у сфері освіти, зокрема законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Державного стандарту базової середньої освіти та професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Цільова група: учителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечуватимуть реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми:

Реалізація програми підвищення кваліфікації здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного та STEM-орієнтованого підходів з урахуванням специфіки навчання громадянської освіти.

Освітній процес організовується з поєднанням лекційних, практичних і самостійних видів діяльності слухачів/слухачок та спрямований на формування здатності застосовувати набуті знання в професійній діяльності.

Значна увага приділяється практичній спрямованості навчання, зокрема проєктуванню фрагментів уроків громадянської освіти, розробленню компетентісно орієнтованих завдань, моделюванню навчальних ситуацій та використанню цифрових інструментів.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей учителів громадянської освіти закладів загальної середньої освіти (далі — ЗЗСО), необхідних для організації навчання, виховання та розвитку учнів та учениць відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України № 988-р від 14.12.2016, та на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 898 від 30.09.2020.

Завдання підвищення кваліфікації:

- забезпечити розвиток загальних і професійних компетентностей учителів / учительок громадянської освіти щодо реалізації сучасних підходів до навчання в умовах Нової української школи;
- поглибити й розширити знання з теорії та методики навчання громадянської освіти, зокрема щодо впровадження компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного та STEM-орієнтованого підходів;
- сформувати та вдосконалити вміння проєктувати освітній процес з громадянської освіти на засадах сучасних педагогічних технологій (проблемного, проєктного, кооперативного навчання);
- розвинути здатність організовувати активну пізнавальну діяльність учнівства, спрямовану на формування критичного, творчого мислення та когнітивної гнучкості в межах освітньої галузі;

- удосконалити вміння конструювати компетентнісно орієнтовані завдання з громадянської освіти та добирати ефективні методи й цифрові інструменти для їх реалізації;
- сформувати здатність до організації формувального оцінювання, самооцінювання та рефлексії навчальної діяльності учнівства;
- активізувати розвиток професійної рефлексії, готовності до впровадження інновацій та використання цифрового освітнього середовища;
- удосконалити вміння реалізовувати освітній процес з громадянської освіти в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання відповідно до сучасних освітніх вимог і державної політики у сфері освіти.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:
предметно-методична (А2), інформаційно-цифрова (А3), прогностична (Г1), оцінювально-аналітична (Г3).

Очікувані результати підвищення кваліфікації

Знання й розуміння:

- сутнісних характеристик сучасних підходів до навчання в Новій українській школі та особливостей їх реалізації у навчанні громадянської освіти;
- спільних і відмінних рис проблемного й проектного навчання та можливостей їх застосування на уроках громадянської освіти для дослідження дослідження актуальних суспільних явищ та процесів;
- умов ефективного перебігу кооперативного навчання під час організації роботи учнівства над соціальними кейсами та етичними дилемами;
- методів кооперативного навчання та формування колективної відповідальності в процесі виконання спільних соціально значущих навчальних проєктів;
- сутності та принципів діяльнісного підходу в навчанні громадянської освіти та інструментів його реалізації;
- ознак поверхневого і глибинного навчання та їх прояву під час вивчення громадянської освіти;
- стратегій розвитку критичного, системного мислення та соціальної відповідальності учнівства засобами громадянської та історичної освітньої галузі;
- особливостей конструювання компетентнісно орієнтованих завдань, з громадянської освіти.

Уміння:

- організовувати освітній процес з громадянської освіти на засадах сучасних підходів до навчання в Новій українській школі;
- реалізовувати принципи діяльнісного підходу під час навчання громадянської освіти, застосовувати відповідні методи та інструменти;

- реалізовувати сучасні підходи до навчання громадянської освіти в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання;
- реалізовувати принципи діяльнісного підходу, застосовувати методи критичного аналізу медіатекстів, розв'язання етичних дилем та моделювання суспільних процесів;
- аналізувати, добирати та застосовувати компетентнісно орієнтовані завдання з громадянської освіти (кейс–завдання, аналіз ситуацій, робота з нормативними актами);
- планувати та організовувати соціальні й навчальні проєкти, спрямовані на розвиток громади та захист прав людини;
- добирати ефективні методи формування колективної відповідальності учнівства над соціальними кейсами та проєктами громадської участі;
- розробляти завдання для розвитку критичного, системного мислення, громадянської відповідальності та когнітивної гнучкості учнівства;
- розрізняти ознаки поверхневого та глибинного навчання в освітньому процесі з громадянської освіти;
- створювати рефлексивне освітнє середовище спонукаючи учнівство до осмислення власної ролі в суспільстві, поваги до прав людини та демократичних процедур.

Диспозиції (цінності, ставлення):

- готовність застосовувати сучасні підходи до навчання в процесі викладання громадянської освіти;
- усвідомлення необхідності постійного професійного розвитку, мобільності та гнучкості в умовах стрімкої цифровізації суспільства та появи нових медіаінструментів для навчання;
- прагнення до організації навчання як діяльнісного, практично спрямованого процесу, де учень/учениця виступає в ролі активного громадянина/громадянки та відповідального учасника/учасниці суспільного життя;
- орієнтація на розвиток особистості учня / учениці та формування ключових і предметної компетентностей;
- здатність планувати освітній процес з громадянської освіти відповідно до ідей Концепції Нової української школи.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання результатів навчання слухачів здійснюється суб'єктом підвищення кваліфікації та базується на компетентнісному підході.

Система оцінювання спрямована на визначення рівня засвоєння навчального матеріалу, сформованості професійних умінь і досягнення очікуваних результатів програми.

Рейтинг слухача

Рейтинг слухача (РС) визначається як узагальнений показник результатів навчання та формується з урахуванням:

- підтвердженого ознайомлення з усіма навчальними юнітами програми (відеоматеріалами та навчальними матеріалами);

- результатів підсумкового тестування.

Формула визначення рейтингу слухача:

$$PC = OY + PT,$$

де:

OY — факт опрацювання всіх навчальних юнітів програми;

PT — результат підсумкового тестування, виражений у відсотках правильних відповідей.

Практичні завдання в межах програми мають формувальний характер, спрямовані на закріплення навчального матеріалу та не підлягають окремому бальному оцінюванню.

Умови успішного завершення програми

Слухач вважається таким, що успішно завершив програму підвищення кваліфікації, за умови:

- опрацювання всіх навчальних юнітів курсу;

- отримання за результатами підсумкового тестування не менше 60 % правильних відповідей.

Результат оцінювання

Результати оцінювання використовуються для підтвердження факту успішного проходження програми підвищення кваліфікації та є підставою для видачі відповідного документа встановленого зразка.

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами успішного виконання програми (подолання встановленого прохідного порогу) слухачеві видається сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 год/1 кредит ЄКТС (відповідно до вимог Постанови Кабінету Міністрів України від № 800 21.08.2019 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами). Реєстр виданих сертифікатів оприлюднюється на офіційному вебсайті суб'єкта підвищення кваліфікації — «Видавництво "Ранок"».

Вартість навчання встановлюється залежно від обраного формату супроводу:

750 грн — самостійне опанування матеріалу модулів в індивідуальному темпі, тьюторський супровід за запитом, можливість зворотного зв'язку та індивідуально-групових консультацій.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено лекційні заняття, практичні заняття та самостійну роботу. Підсумковий контроль: тестування та оцінювання. Зміст програми складається з 2 модулів та 6 тем.

Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 30 год, з них: 9 год — лекційні заняття, 15 год — практична робота, 5 год — самостійна робота, 1 год — контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				Усього
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	
МОДУЛЬ 1. Методологічні стратегії та парадигма навчання громадянської освіти в НУШ					
Тема 1.1. Концептуальні підходи НУШ: від знанневої парадигми до формування життєвих навичок та громадянської компетентності	1	2	1	0	4
Тема 1.2. Сучасні підходи до навчання громадянської освіти: діяльнісний, ціннісний та компетентнісний виміри	2	3	1	0	6
Разом за модулем	3	5	2	0	10
МОДУЛЬ 2. Технології активного навчання та інструментарій моніторингу й оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках громадянської освіти					
Тема 2.1. Інноваційні технології активного навчання громадянської освіти в 7–9 класах	2	3	1	0	6
Тема 2.2. Глибинне навчання та критичне мислення: стратегії активізації пізнавальної діяльності на уроках громадянської освіти	1	2	1	0	4
Тема 2.3. Стратегії конструювання компетентнісно орієнтованих завдань та оцінювання за групами результатів	1	3	1	0	5
Тема 2.4. Методичні аспекти роботи з медіаграмотністю та протидії дезінформації в 7-9 класах.	2	2	0	0	4
Разом за модулем	6	10	3	0	19
Підсумкові заходи	0	0	0	1	1
Усього	9	15	5	1	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Методологічні стратегії та парадигма навчання громадянської освіти в НУШ

Тема 1.1. Концептуальні підходи НУШ: від знаннєвої парадигми до формування життєвих навичок та громадянської компетентності

Поняття педагогічного підходу як стратегії організації освітнього процесу. Взаємозв'язок підходів, методів, форм і прийомів навчання. Зміна освітніх пріоритетів у сучасній школі: перехід від знаннєвої моделі до компетентнісної та розвиток життєвих навичок учнівства. Значення громадянської освіти у формуванні активної громадянської позиції, правосвідомості та демократичних цінностей учнівства. Особливості реалізації діяльнісного та компетентнісного підходів у викладанні курсу в умовах очного, дистанційного та змішаного навчання.

Тема 1.2. Сучасні підходи до навчання громадянської освіти: діяльнісний, ціннісний та компетентнісний виміри

Реалізація компетентнісного, діяльнісного та інтегративного підходів у 7–9 класах через формування громадянської та ключових компетентностей учнівства. Організація практичної діяльності шляхом аналізу соціальних кейсів, медіатекстів та моделювання демократичних процедур (виборів, дебатів, врядування). Створення рефлексивного освітнього середовища з використанням цифрових платформ для е-демократії та інструментів візуалізації суспільних процесів. Поєднання ціннісного та діяльнісного підходів як основа формування активної громадянської позиції, правосвідомості та здатності до відповідальної участі в житті сучасної громади.

МОДУЛЬ 2. Технології активного навчання та інструментарій моніторингу й оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках громадянської освіти

Тема 2.1. Інноваційні технології активного навчання громадянської освіти в 7–9 класах

Проблемне навчання: сутність, механізм реалізації, створення проблемних ситуацій, методи стимулювання пізнавальної активності. Проектне навчання: сутність, переваги, етапи реалізації навчального проекту. Спільні та відмінні риси проблемного та проектного навчання. Кооперативне навчання: методи організації групової роботи, стратегії кооперації, формування навичок співпраці. Оцінювання результатів групової діяльності (матриця оцінювання).

Тема 2.2. Глибинне навчання та критичне мислення: стратегії активізації пізнавальної діяльності на уроках громадянської освіти

Перехід до глибинного навчання через критичний аналіз медіатекстів, вивчення прав людини та розв'язання етичних дилем. Учнівство опановує

стратегії системного мислення, вчиться виявляти маніпуляції та аргументовано відстоювати власну громадянську позицію в сучасному інформаційному середовищі.

Тема 2.3. Стратегії конструювання компетентнісно орієнтованих завдань та оцінювання за групами результатів у 7-9 класах

Розробка компетентнісних завдань для розв'язання практичних проблем через аналіз минулого. Впровадження формувального оцінювання, інструментів самоперевірки та взаємооцінювання учнівства. Організація рефлексії та аналіз результатів навчання згідно з вимогами НУШ.

Тема 2.4. Методичні аспекти роботи з медіаграмотністю та протидії дезінформації в 7-9 класах

Розпізнавання соціальних стереотипів, пропаганди та дезінформації в сучасному медіапросторі. Навчання учнівства критично аналізувати новини, перевіряти інформацію на достовірність та виявляти інструменти впливу на суспільну думку. Через практичні вправи з дослідження громад та захисту культурної спадщини формуються навички відповідального поведіння з інформацією, академічної доброчесності та етичної взаємодії в цифровому середовищі.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

- аналіз навчальних ситуацій на уроках громадянської освіти;
- розроблення фрагмента уроку з урахуванням компетентнісного підходу та розвитку життєвих навичок;
- створення інтегрованого (STEM) завдання, що поєднує громадянську освіту з цифровими технологіями або іншими освітніми галузями;
- проєктування цифрового освітнього середовища уроку з добіркою інструментів е-демократії та медіаресурсів;
- створення проблемного завдання на основі етичних дилем або суперечливих суспільних питань;
- планування навчального проєкту з дослідження потреб громади або соціального волонтерства;
- розроблення завдань для розвитку критичного мислення через виявлення маніпуляцій та фейків у сучасних медіатекстах;
- створення вправ на встановлення взаємозв'язків між діями громадянина та суспільними змінами;
- конструювання компетентнісно орієнтованого завдання за групами результатів;
- розроблення інструментів формувального оцінювання;
- розроблення кейса з медіаграмотності: верифікація інформації та розпізнавання інструментів впливу в актуальному суспільному контексті.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

- опрацювання нормативних і методичних матеріалів щодо реалізації педагогічних підходів у навчанні громадянської освіти та підготовка узагальнених висновків;
- аналіз державних стандартів та навчальних програм з громадянської освіти для 7–9 класів у контексті компетентнісного підходу;
- вивчення стратегій формування медіаграмотності, критичного аналізу медіатекстів та інструментів перевірки інформації учнівством;
- огляд цифрових ресурсів та сервісів (платформ е-демократії, порталів відкритих даних, освітніх симуляторів) для візуалізації суспільних процесів;
- вивчення засад академічної доброчесності при роботі з інформаційними джерелами.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 04.03.2026)
2. Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти : постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16> (дата звернення: 04.03.2026)
3. Про деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : постанова КМУ № 800 від 21.08.2019 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/800-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 04.03.2026)
4. Про затвердження плану заходів з реалізації Національної стратегії розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі на 2023 рік : розпорядження КМУ № 174-р від 24.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.03.2026)
5. Про повну загальну середню освіту : Закон України № 463-IX від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 04.03.2026)
6. Професійний стандарт за професіями «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : наказ МОН України № 1225 від 29.08.2024. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66e/806/fcb/66e806fcb90e2017837434.pdf> (дата звернення: 04.03.2026)

Основна література

1. Модельні навчальні програми для 5–9 класів Нової української школи (запроваджуються поетапно з 2022 року). Громадянська та історична освітня галузь (5–6 клас), (7–9 клас). URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 03.03.2026)
3. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання : наказ Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1093729-24#Text> (дата звернення: 04.03.2026)
4. Громадянська та історична освітня галузь: як оцінювати в Новій українській школі : метод. посіб. URL:

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nush/gio-ocin iuvannia-2025-putivnik.pdf> (дата звернення: 05.03.2026)

5. Про окремі питання оцінювання результатів навчання : лист МОН України № 1/4895-25 від 14.03.2026. URL:

<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/67d/44e/c61/67d44ec61e945882496290.pdf> (дата звернення: 10.03.2026)

6. Типові освітні програми. URL:

<https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/tipovi-osv itni-programi-2> (дата звернення: 06.03.2026)

Додаткова література

1. Освіта для життя. Громадянська та історична галузь. URL: <https://educationforlife.mon.gov.ua/osvitnia-haluz/hromadianska-ta-istorychna/> (дата звернення: 02.03.2026)

2. Методичні аспекти медіаграмотності та критичного мислення [Електронний ресурс] // Громадянська освіта: онлайн-посібник для вчителів. URL: https://go.gromadosvita.org.ua/P_4-1.html (дата звернення: 03.03.2026).

3. Платформа «Фільтр» — національний проєкт з медіаграмотності Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://mincult.gov.ua/projects/filtr/> (дата звернення: 02.03.2026)